

Kursusprogram for

Audiologopædisk Forenings

efteruddannelseskursus på

Nyborg Strand 2013

Mandag d. 18. til onsdag d. 20. marts

Programmets foredrag falder indenfor følgende temaer:

- 1) Eksekutive funktioner**
- 2) Læsevanskeligheder og dyskalkuli**
- 3) Forældresamarbejde**

*Tilmelding kan **kun** foregå via hjemmesiden www.alf.dk*

NB! Når du har tilmeldt dig via hjemmesiden modtager du automatisk en svarmail, som er din kvittering for tilmeldingen. Af kvitteringen fremgår, hvilke foredrag du er tilmeldt. Print kvitteringen ud og medbring den til kurset.

Mandag d. 18. marts 2013

Kl. 9:00 – 10:15 Ankomst og indkvartering

Man kan først påregne at få værelserne fra kl. 14.00

Kl. 10.15 - 10.30

Velkomst og praktiske oplysninger

Kl. 10.30 - 12.00

Indledningsforedrag

Christian A. Stewart-Ferrer

Christian A. Stewart-Ferrer er specialpsykolog i klinisk børnepsykologi og psykoterapi samt cand.mag. og fhv. lektor. Han arbejder i Odense Kommune med og omkring børn og unge med autismespektrumforstyrrelser, grænsepsykose m.m., og har selv diagnosen Aspergers Syndrom. Han beskriver undertiden sit job som Muggle Relations Officer og har en vision om, at autister og neurotypikere en dag kommer til med største naturlighed ”at bryde brød sammen ved Broderskabets Bord.”

Titel: Autisme, neurotypi – og kommunikation.

Abstract:

Igennem mange år har autisme ensidigt været betragtet som et handicap – en defekt. De seneste år har dog set en gryende ændring i forståelsen af autisme, i retning af en hjernemæssig anderledeshed, som er så fundamental, at det giver mening at tale om to underarter af menneskeheden: autisterne og neurotypikerne (”standard-hjernerne”). Vanskelighederne opstår, når disse to grupper skal omgås – og værst af alt: kommunikere.

Oplægget vil fokusere på, hvad forskellene mellem grupper er, og hvad det medfører af kommunikationsfælder – for begge parter har den oplevelse med hinandens kommunikationsforsøg, som har fået svenskerne til instinktivt at tale engelsk med danskerne i disse år: hvis en dansker prøver at tale svensk, består det i utydelig mumlen, andre idiomer – og en vanvittig overdosering af ”Jahaaa” og ”Just det”.

Vi ser på, hvad der sker, når den ene part er meget bogstavelig i sin sprogbrug, mens den anden bruger metaforer; når den ene part grundlæggende forstår verden via følelser og fornemmelser, mens den anden er afhængig af betonlogik og præcise analyser; og når den ene part vælger at vise kærlighed via tilberedelsen af en omhyggeligt fremstillet ostemad på rette tid og sted, mens den anden part benytter søde ord og fingerstrejf.

Kl.12.00 - 13.00

Frokost

Kl.13.00 - 13:45

Specialeforedrag. Åben adgang – tilmelding ikke nødvendig. Annoncering af specialeforedrag kan ses på hjemmesiden eller på opslag ved ALF’s bureau..

Kl. 14.00 - 17.00

Søjle 1 Eksekutive funktioner

Oplæg ved: Jannik Beyer. Psykolog, Leder af specialfunktionen autisme og ADHD under Socialstyrelsen

Titel: Autisme og ADHD belyst ud fra et socialt og udviklingspsykologisk perspektiv

Abstract:

Sociale-, kommunikative- og opmærksomhedsrelaterede kompetencer synes at have en stadigt stigende betydning for, hvordan børn, unge og voksne klarer sig i samfundet. Dette afspejles i såvel nationale som internationale undersøgelser; og det afspejles i en konstant stigning i antallet af borgere som diagnosticeres inden for områderne autisme og ADHD – diagnoser som stilles med udgangspunkt i netop sociale-, kommunikative- og opmærksomhedsrelaterede problematikker. Når diagnoser ti- og tyvedobles inden for en blot 10-årig periode, og når forbruget af medicin stiger i et endnu højere tempo, er det naturligt, at der fra såvel fagligt som politisk hold stilles spørgsmål ved effekten af vore sociale- og undervisningsrelaterede indsatser i forhold til disse særlige målgrupper.

Dette har ført til, at man i Socialstyrelsens regi arbejder på en national kortlægning, for derigennem at sikre en bedre national indsats – såvel forebyggende og foregribende som indgribende.

Oplægget vil belyse ADHD og autisme ud fra et primært socialt perspektiv idet der tillige trækkes linjer til psykologiske og biologiske aspekter, herunder:

- *Betydningen af eksekutive funktioner: Er det her vi finder problemet, eller er det snarere her vi finder løsningen?*
- *Betydningen af de nye diagnosekriterier: Hvilken betydning får overgangen til et dimensionelt syn på ADHD og autisme, og hvad ligger der i den nye DSM diagnosekategori: socialt-kommunikative forstyrrelser?*

Søjle 2: Læsevanskeligheder og dyskalkuli

Oplæg ved: Anna Steenberg Gellert. Postdoc og projektleder ved Center for Læseforskning, Københavns Universitet

Titel: Dynamisk testning af sprog og læsning

Abstract:

Foredraget fokuserer på dynamisk testning med særligt henblik på sprog- og læseområdet. I modsætning til traditionelle test fokuserer dynamiske test ikke blot på det aktuelle færdighedsniveau, men har til formål at afdække læringspotentialer inden for et givet område. I foredraget inddrager jeg relevante afsluttede undersøgelser og præsenterer en igangværende langtidsundersøgelse af børn fra begyndelsen af børnehaveklassen til og med 2. klasse. Den igangværende undersøgelse skal afdække, hvorvidt inddragelse af dynamiske test af ordforråd,

sproglydsopmærksomhed og afkodning i børnehaveklassen og 1. klasse kan bidrage til at forudsige, hvilke børn der i slutningen af 2. klasse vil udvise alvorlige læsevanskeligheder. I forlængelse heraf vil jeg skitsere en mulig fremtidig langtidsundersøgelse af, hvorvidt dynamiske test kan bidrage til at identificere tosprogede småbørn med sprogtilegnelsesvanskeligheder. Afslutningsvis vil jeg lægge op til en diskussion af udfordringerne og perspektiverne i forbindelse med dynamisk testning.

Søjle 3: Forældresamarbejde

Oplæg ved: Marit Molund von Koss, logoped, Norge

Titel: Forældresamarbejde; Forældre som ressource

Abstract:

Foreldre som ressurs (FSR) - et kompetansehevingsprogram ved Bredtvet kompetansesenter (BKS) i Oslo. Deltakere er fagpersoner i Pedagogisk psykologisk tjeneste og/eller pedagogiske institusjoner som ønsker å arbeide med foreldre til barn med språkvansker.

Når et barn ikke utvikler språk og tale slik det forventes, vil det ofte føre til usikkerhet, bekymring og følelsesmessige belastninger hos foreldrene. De har behov for informasjon om hva språkvansker er, for emosjonell støtte, og å få vite hva de selv kan gjøre for å bidra til en positiv språkutvikling. I tillegg trenger mange foreldre hjelp til å finne riktig faglig bistand for barnet og til å forholde seg til hjelpeapparatet. Det å møte andre foreldre som er i en lignende situasjon er også viktig for mange. FSR-programmet går over tre-fire måneder, der deltakerne holder kurs for foreldre lokalt. Hittil til har ca 70 deltakere deltatt i programmet. Sluttevalueringene fra tidligere deltakere viser at de har hatt stort utbytte, og at tilbudet om foreldrekurs i kommunen/bydelen har vært et verdifullt supplement til kommunens øvrige tilbud til barn med språkvansker.

Det faglige grunnlaget er basert på nyere forskning og teorier omkring tidlig intervensjon rettet mot foreldre som har barn med språkvansker. Programmet henter ideer fra andre intervensjonsprogrammer og baseres på betydningen av en god relasjon som grunnlag for et utviklingsstøttende samspill mellom barnet og dets omsorgspersoner. For barn som strever med å utvikle språk og kommunikasjon, er det spesielt viktig at foreldrene vet hva, hvorfor og hvordan de selv kan påvirke barnas språkutvikling på en god måte. Veiledernes oppgave vil være å hjelpe foreldrene i denne prosessen. Det fokuseres på utvikling av gode relasjoner og på hvilke muligheter foreldre har til å påvirke sitt barns språkutvikling gjennom dagligdags situasjoner og aktiviteter.

Programmet er utviklet av logopedene Marit Molund Koss og Fanny S. Platou.

Koss vil presentere programmet og vise materiell som er utviklet i tilknytning til FSR.

Oplægget foregår på norsk.

Kl. 18.00

Aftensmad

Kl. 19.30 - ?

Audiologopædisk Forenings ordinære generalforsamling. Se dagsorden og beretning fra formanden på hjemmesiden.

Mød op på generalforsamlingen – tag del i debatten.

Uddeling af legater til ansøgere til Vibeke og Victor Blochs legat og Lingvistisk Logopædisk Studielegat

Tirsdag d. 19. marts

Kl. 8:30 – 9:00 kaffe/te og ½ rundstykke til endagskursister

Kl. 9.00 – 12.00

Søjle 1 Eksekutive funktioner

Oplæg ved: Käte From. Psykolog. Specialist og supervisor i klinisk børneneuropsykologi

Titel: Eksekutive funktioner. Teori og praksis.

Abstract:

Eksekutive funktioner er en paraplybetegnelse der dækker over en samling relaterede funktioner, som er involveret i at kontrollere og håndtere målbevidst og målrettet adfærd, herunder kognition og emotion.

Eksekutive funktioner varetager således komplekse handlingsprocesser, og er også involveret i valg, skift af adfærdsmønstre og justering af egen adfærd i relation til nogle ydre rammer samt sproglig abstraktion og ræsonnement.

Arbejdshukommelse er en vigtig del af de eksekutive funktioner og har afgørende betydning for blandt andet indlæring. Arbejdshukommelse er desuden en nødvendig forudsætning for tilegnelse af sprogforståelse og for sprogproduktion.

Oplægget vil indeholde en begrebsmæssig afklaring/afgrænsning af eksekutive funktioner og en overordnet kortlægning af de involverede hjernefunktioner bag det eksekutive hos børn såvel som voksne. Derudover en gennemgang af det livslange udviklingsmæssige aspekt med primært fokus på barndommen. Der vil i oplægget være særligt fokus på arbejdshukommelse og sprog og der vil blive trukket tråde til praksis og interventionsmuligheder.

Kl. 9.00 – 12.00

Søjle 2: Læsevanskeligheder og dyskalkuli

Oplæg ved: Stefan Heim^{1,2,3}

¹ Department of Psychiatry, Psychotherapy, and Psychosomatics, Medical School, RWTH Aachen University, Aachen Germany

² Clinical and Cognitive Neurosciences at the Department of Neurology, Medical School, RWTH Aachen University, Aachen Germany

³ Institute for Neuroscience and Medicine (INM-1), Research Centre Jülich, Jülich, Germany **Stefan Heim**

Titel: The Language-Cognition Interface in Dyslexia

Abstract:

INTRODUCTION:

Developmental dyslexia is a reading disorder occurring despite adequate visus, intelligence, and schooling. With a prevalence of up to 20%, it is a common problem for primary school children which may persist even in adulthood. Mechanisms underlying impaired reading in dyslexia can be found both at the cognitive and at the neurobiological level, which may interact. However, there is a long-standing debate about the exact nature of the deficits causing, or associated with, reading problems at these respective levels. The lecture covers the following aspects.

BLOCK 1:

Recent theories focus on phonological processing, auditory processing, visual processing, automaticity, or attention as potential cognitive factors for dyslexia. At the neurobiological level, effects range from a shift in the lateralisation of physiological processes in the brain over reduced or increased local cerebral blood flow in mostly left-hemispheric brain regions to structural abnormalities in the cerebellum, visual word form area, or perisylvian structures.

BLOCK 2:

This heterogeneity of positions has led to the idea of distinct subtypes of dyslexia which may suffer from different cognitive or neurobiological deficits, a notion which would explain why not all dyslexic children profit equally well from the same kind of remediation. Data from a series of experiments indicate that there are indeed dyslexic readers with distinct cognitive profiles, or “fingerprints”, with predominant difficulties in phonological awareness, visual attention, or a multitude of functions. Linking these profiles to brain activation during reading, phonological processing, auditory discrimination, or visual attention reveals a repercussion of the cognitive fingerprints in the neurophysiological patterns. These findings may explain both the differential lateralisation of brain functions and the heterogeneous patterns of hyper- or hypoactivation in different brain regions reported in the literature. A novel approach to simulate dyslexic symptoms in normal readers further contributes to the understanding of the different neurofunctional networks implicated in reading and dyslexia.

BLOCK 3:

Finally, the identification of cognitive fingerprints of dyslexia has motivated a new attitude for improved diagnostics and intervention for reading problems, which consider the individual deficit patterns in order to optimise the outcome of individually-targeted intensive trainings. The usefulness of this approach is being investigated in a randomised controlled trial yielding robust reading improvement after four weeks of selective and intensive training.

Oplægget foregår på engelsk.

Kl. 9.00 – 12.00

Søjle 3: Forældresamarbejde

**Oplæg ved: Anke Buschmann, PhD, Centre of Early Intervention, Heidelberg
Department of Paediatric Neurology, University of Heidelberg**

Titel: Heidelberg parent-based Language Intervention – programme and intervention study

Abstract:

The Heidelberg Parent-based Language Intervention (HPLI) is the first empirically well-founded, preventive effective and detailed worked out early intervention programme for the German-speaking area. Designed as a highly structured parental group training for language-delayed toddlers, it aims to strengthen parents in their competence as the most important communication partners of their children. The HPLI is developed for a group of five to ten parents. The 3-month programme consisted of seven two-hour and one three-hour session six months later.

Based on an improvement of the shared picture book situation, parents are sensitised for language-conducive behaviour in everyday situations and specifically trained in the application of linguistic teaching strategies. The presentation of the contents is multimedial with active participation of the parents.

The effectiveness of the training programme could be proved within a randomized controlled evaluation study, performed in the Department of Paediatric Neurology, University of Heidelberg. By applying the short, highly structured parent-based language intervention in children with specific language delay, the rate of treatment for language impairment at the age of 3 years can be significantly reduced.

Buschmann, A., Jooss, B., Rupp, A., Feldhusen, F., Pietz, J. & Philippi, H. (2009). Parent-based language intervention for two-year-old children with specific expressive language delay: a randomised controlled trial. *Archives of Disease in Childhood*, 94, 110-116.

Oplægget foregår på engelsk

Kl. 12.00 - 13.00

Frokost

Kl. 13.00 – 13.45

Udstillerforedrag

Annonceres foran ALF's bureau. Åben adgang – tilmelding ikke nødvendig

Kl. 14.00 – 17.00

Søjle 1 Eksekutive funktioner

Oplæg ved: Sarah Ward, M.S., CCC/SLP, Speech and Language Pathologist
www.executivefunctiontherapy.com

Titel: Executive Function Skills: Practical Strategies that work

Abstract:

This is a practical strategies seminar! Learn dozens of functional, ready-to-use treatment activities to develop the executive function skills in children, adolescents and young adults. Teach students to develop a “memory for the future”, to devise plans to achieve their goal, to use self-talk, to self-initiate, to transition to the next task of higher priority and to control their impulses and emotions to successfully complete a task. Improve a student’s awareness skills so that he/she can “read a room” then “stop, think and create” an appropriate action plan and infer possible outcomes. Learn innovative ways to show students how to see and sense the passage of time, break down the steps for nightly homework and long term projects, accurately estimate how long tasks will take, and carry out routines and tasks within allotted time frames. Improve speed of information processing so that students can think in an organized way to break down information and to then develop and maintain systems to organize their space and personal belongings.
Oplægget foregår på engelsk.

Kl. 14.00 – 17.00

Søjle 2 Læsevanskeligheder og dyskalkuli

Oplæg ved: Michael Wahl Andersen, Lektor cand. pæd. psyk.

Titel: Arbejdshukommelse og matematik

Abstract:

Hvad er arbejdshukommelse?

Arbejdshukommelse er en teoretisk konstruktion, som betegner processer med en begrænset kapacitet, der involverer midlertidig fastholdelse og manipulation af information i hjernen.

Hvorfor beskæftige sig med arbejdshukommelse?

Fordi:

- arbejdshukommelse er det primære grundlag for læring i skolen
- arbejdshukommelse påvirker læring fra børnehaveklasse til ungdomsuddannelse
- elever med dårligt fungerende arbejdshukommelse vil ikke med tiden "indhente" med deres jævnaldrende
- 10% af eleverne i skolen har en dårligt fungerende arbejdshukommelse
- en stor del af elever med bogstavsdiagnoser har en dårligt fungerende arbejdshukommelse

Hvorfor er arbejdshukommelse interessant i forbindelse med matematiklæring?

En række forskningsresultater viser, at kapaciteten i arbejdshukommelsen korrelerer positivt med elevernes aktuelle og fremtidige udvikling af matematisk kompetence.

På denne workshop sættes der fokus på arbejdshukommelse og matematiklæring, samt hvordan man kan støtte op om elever med en dårligt fungerende arbejdshukommelse.

Kl. 14.00 – 17.00

Søjle 3 Forældresamarbejde

Oplæg ved: Megan Roberts, Assistant Professor

**Titel: Teaching Parents to Be Communication Partners: The Effectiveness of
Parent- Implemented Language Interventions**

Abstract:

Parents are children's first language teachers and they play a crucial role in their children's early communication development. A recent meta-analysis of parent-implemented interventions showed that parents are able to learn specific language learning strategies and that their children have better language skills than those children whose parents did not receive training (Roberts & Kaiser, 2011). However, a major limitation is that none of the studies adequately described how the parents were trained and how the training impacted their acquisition of skills, as the focus in most studies was the

child outcome measures. In this presentation, I will attempt to bridge the gap between research and practice by demonstrating several evidence-based parent training strategies using a recent single subject study as an illustrative example. First, I will provide a brief overview of the four language support strategies: (a) noticing and responding to child communication, (b) modeling and expanding communication, (c) using environmental arrangement strategies, and (d) prompting communication. Next, for each of these language support strategies I will discuss, model and illustrate with video three parent training strategies: (a) modeling the target behavior for the parent with the child, (b) live coaching of the parent, and (c) direct feedback to the parent. Last, I will demonstrate how using these parent training strategies changes parent behavior through the single subject study graphs from the illustrative example.

Oplægget foregår på engelsk.

Kl. 19 - ?

Festmiddag

Onsdag d. 20. marts

Kl. 8:30 – 9:00 kaffe/te og ½ rundstykke til endagskursister

Kl. 9.00 – 9.45

Udstillerforedrag. Annonceres foran ALF's bureau. Åben adgang – tilmelding ikke nødvendig

Kl. 9.00 – 9.45

Specialeforedrag. Åben adgang – tilmelding ikke nødvendig. Følg med på hjemmesiden eller se opslag på kursusdagen.

Kl. 10.00 – 13.00

Søjle 1: Eksekutive funktioner

Oplæg ved: Jill Fahy, M.A. CCC-SLP, Associate Professor, Eastern Illinois University

Titel: Executive Functions and Language: Current Insights & Future Implications

Abstract: Executive functions (EFs) comprise a cluster of metacognitive processes which, when fully mature, allow for cognitive control of behaviors and responses. Components of EFs include self-monitoring and regulation, goal-establishment, strategic planning, relevant organization, response initiation and/or inhibition, and mental flexibility. EFs extend into both verbal and nonverbal domains. Recent studies have investigated the relationship between language and EFs, although the exact nature of this relationship is not well-defined. This course will address the nature of EFs and their relationship to language; explore challenges of EF assessment and

treatment; and suggest future directions for the treatment of EF deficits, particularly as they apply to children with language impairment.

Oplægget foregår på engelsk.

Kl. 10.00 - 13.00

Søjle 2: Læsevanskeligheder og dyskalkuli

Oplæg ved: Mia Finnemann Schultz, Faglig konsulent i Socialstyrelsen, Videnscenter for handicap, hjælpemidler og Socialpsykiatri (ViHS).

Titel: Afgrænsning af ordblindhed hos børn

Abstract:

En diagnostisk test skal først og fremmest give et billede af, hvad der kunne være årsagen til selvoplevede eller observerbare vanskeligheder. En diagnostisk test skal dernæst være velafprøvet i forhold til målgruppen. Testen skal endvidere have præcise instruktioner til opgaverne og entydige kriterier for, hvornår en opgave er løst korrekt. En "ordblindetest" skal desuden som minimum omfatte en test af udnyttelsen af sprogets lydprincip. "DVO-testen" lever op til disse kriterier.

Flere henvendelser fra fagfolk peger på, at skoleelever med formodet ordblindhed tilsyneladende kan score for højt på DVO's procedure til afgrænsning af dysleksi på 3. klassetrin. Det får fagfolk til at stille spørgsmål ved testens pålidelighed. Man må selvkritisk stille spørgsmålet: "Har testen altid ret?"

I den tid "DVO-testen" har været anvendt i praksis rundt omkring på skolerne, har videnscenteret modtaget en del henvendelser vedrørende iøjnefaldende resultater. Det er typisk elever, der ikke falder under grænsen på 8 rigtige i den indledende screening, men som alligevel viser tydelige tegn på ordblindhed. Spørgsmålene er: Hvordan det kan være, at screeningen ikke fangede elevens vanskeligheder, og dernæst: Er eleven faktisk ordblind?

I den kommende tid vil nye redskaber til afgrænsning af ordblindhed blive udviklet og afprøvet. Oplægget vil også komme ind på potentialer i disse.

Kl. 10.00 - 13.00

Søjle 3:

Forældresamarbejde

Oplæg ved:

Delia Moeller

**Titel:
with pragmatic**

**Steps into dialogue – early parent based intervention for children
difficulties**

Abstract:

Long before children are competent speakers, they have communication skills. Their pragmatic communication skills can be considered as essential for further language development because language learning takes place in dialogues involving both, the child and the caregivers. Important dialogue skills are the ability of intentional communication and to bring communication acts in a partner-related form, e.g. children have to organize the beginning, end, or change of speaker within interactions.

"Steps into dialogue" is a therapeutic approach that was developed specifically for early intervention for children with delayed speech development with difficulties in the realm of pragmatic communication skills. Building routines and formats helps these children to discover communication and language. Strategies should preferably be applied by the direct caregivers, the parents. Alternatively, the application is also possible in the direct therapy with the child.

In this lecture, a theoretical introduction is given and practical skills for parents based early intervention are provided through videos and case studies.
Oplægget foregår på engelsk.

13.00

Sandwich

13.30 – 15.30

RECEPTION i anledning af ALF's 90 års fødselsdag.

Se program på www.alf.dk eller i DA nr. 4, 2012